Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Gestaltad Livsmiljö

Helena Bjarnegård,
Riksarkitekt och Ordförande i Rådet för hållbara städer

Vision

Ett hållbart samhälle med bra boende i livskraftiga miljöer

Verksamhet

Boverket är en myndighet för frågor om byggd miljö, hushållning med mark- och vattenområden, fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelse, boende och bostadsfinansiering.

Social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet genomsyrar allt vi gör.

Foto: Franz Feldmanis

Foto: Scandinav

POLITIK FÖR GESTALTAD LIVSMILJÖ

UPPDRAG GESTALTAD LIVSMILJÖ

Boverket

Foto: Scandinav

ARKITEKTUR OCH STADSUTVECKLINGS-POLITIK

- Prop. 2017/18:110 ”Politik för gestaltad livsmiljö” inklusive ”Strategi för levande städer”
- Propositionen som samlad nationell arkitekturpolicy
- Rådet för hållbara städer

Boverket

ARKITEKTUR

- ETT REDSKAP FÖR ATT MÖTA SAMHÄLLSUTMANINGAR

- MÄNNISKAN I CENTRUM

Boverket

Foto: Göteborgs stadsbyggnadskontor

ARKITEKTUR

HUR VI ORGANISERAR OCH FORMAR VÅRA STÄDER, HUS, OFFENTLIGA RUM MM

Foto: Scandinav

Boverket

GESTALTAD LIVSMILJÖ

PROPOSITION MAJ 2018

Foto: Scandinav

Boverket

Foto: Scandinav

Boverket

FYRA MYNDIGHETER I SAMVERKAN

Foto Ricard Estav / Statens konstråd

ArkDes

Boverket

Statens konstråd

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIEÄMBETET

Rådet för Hållbara Städer

Helena Bjarnegård, ordförande

RÅDET FÖR
Hållbara
städer

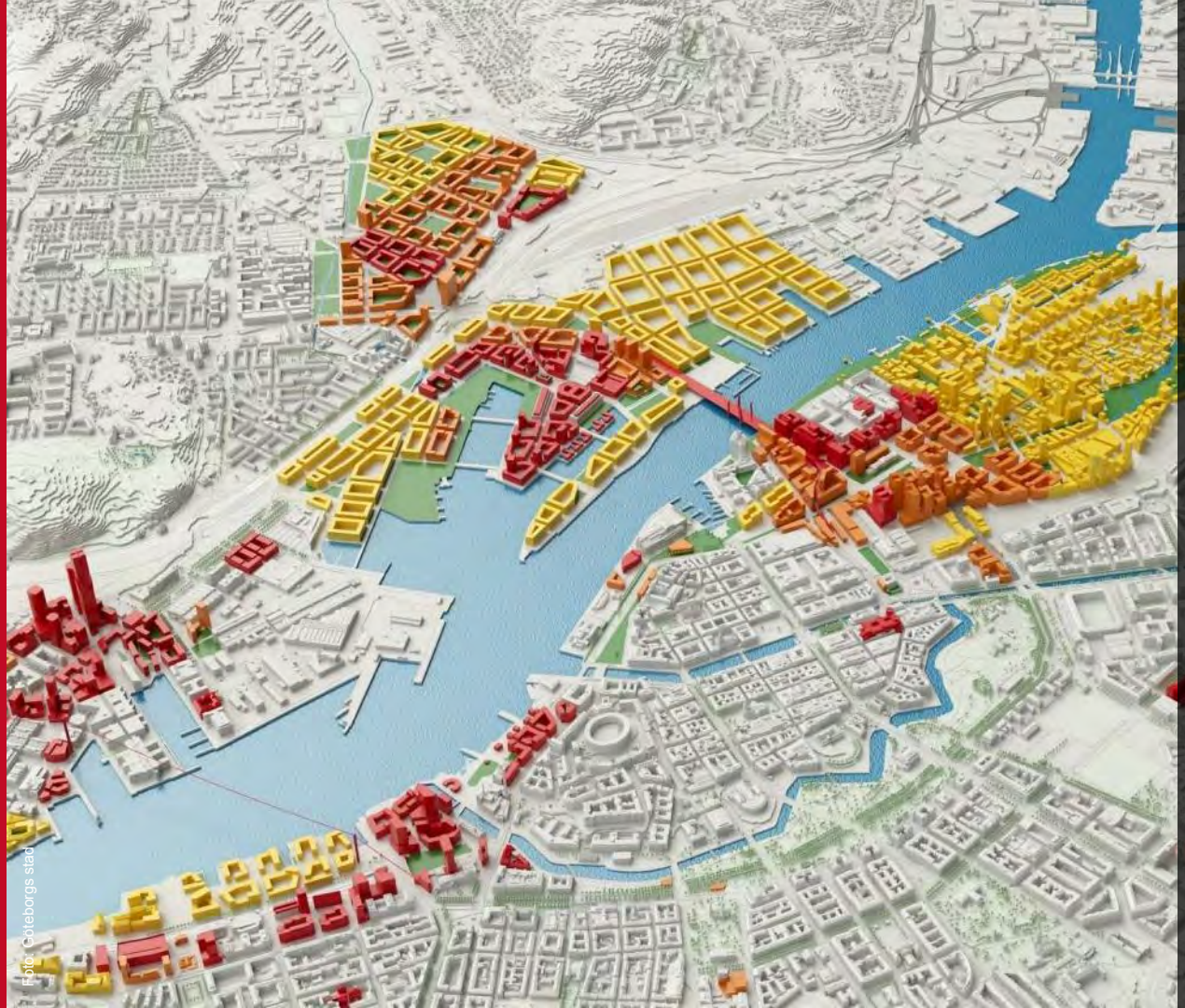

Foto: Göteborgs stad

UTMANINGAR

- klimat
- segregation
- bostadsbrist
- folkhälsa
- jämlikhet
- stuprör
- och mycket mer…

ARKITEKTUREN SOM VERKTYG

Boverket

ÖVERSÄTTNING AV GLOBALA MÅL

- Agenda 2030
- Mål 11 med flera
- New Urban Agenda

Boverket

DEN NYA POLITIKEN: MÅLET

Foto: Scandinav

Boverket

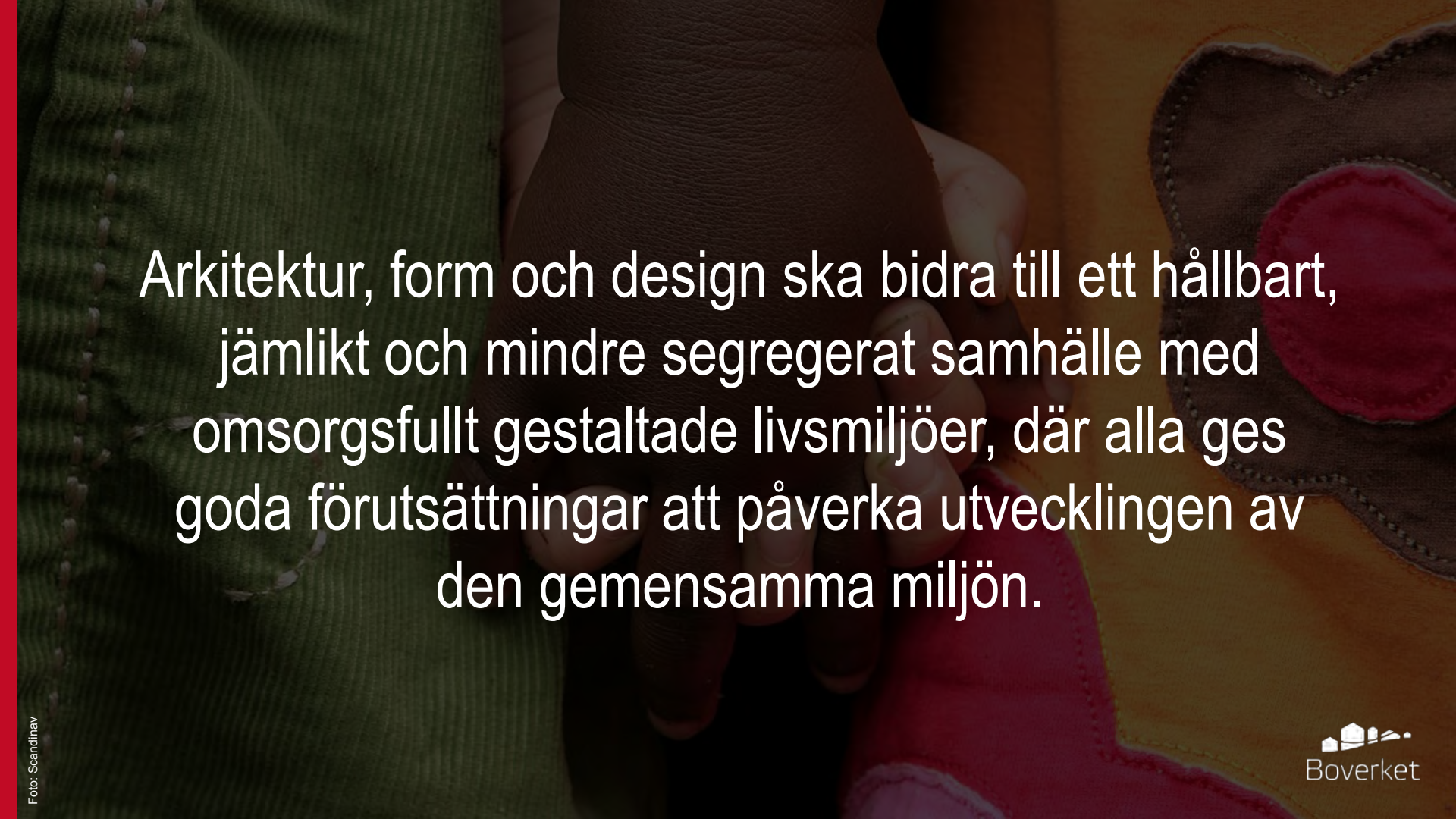

Foto: Scandinav

Boverket

Detta ska uppnås genom att:

- hållbarhet och **kvalitet inte underställs kortsiktiga** ekonomiska överväganden ,
- **kunskap** om arkitektur, form och design utvecklas och sprids ,
- det **offentliga agerar förebildligt** ,
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska **värden** tas till vara och utvecklas
- miljöer gestaltas för att vara **tillgängliga** för alla, och
- **samarbete och samverkan** utvecklas, inom landet och internationellt

Boverket

Strategin för levande städer

Mål för en hållbar stadsutveckling

Övergripande mål för hållbara städer

Hållbara städer är inkluderande och tillgängliga stadsmiljöer som erbjuder alla människor en attraktiv och grön livsmiljö. Närhet gör att det är enkelt att leva sitt vardagsliv och ta sig fram med hållbara transporter, som till exempel gång och cykel. Helhetssyn i planeringen tillsammans med smarta lösningar bidrar till städer där människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt.

RÅDET FÖR
Hållbara städer

Fem strategier för hållbar stadsutveckling:

- Hållbara transporter
- Bättre luftkvalitet och hälsa
- Levande, gröna, hälsosamma och trygga platser
- Hållbara och omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer
- Minskad segregation

.....och så det där med att få ihop helheten!!!

RÅDET FÖR Hållbara städer

Tre nya etappmål:

- etappmål för att öka andelen gång-, cykel- och kollektivtrafik
- etappmål om metod för stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer
- etappmål om integrering av stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer.

RÅDET FÖR
Hållbara städer

2019-2022

- Jobba både långsiktigt och brett och samtidigt med spetsiga åtgärder som tillsammans bygger helhet.
  - Strategiska frågor
  - Operativa åtgärder planering och uppföljning

- Proaktivt förhållningssätt – vända hinder till möjligheter
- Sluta se målkonflikt se adderade värden och låta perspektiv brytas mot varandra – kommun och näringslivsgrupp, nordiskt samarbete mm
- Bygga kunskap –forskning, erfarenheter
- Socialt perspektiv

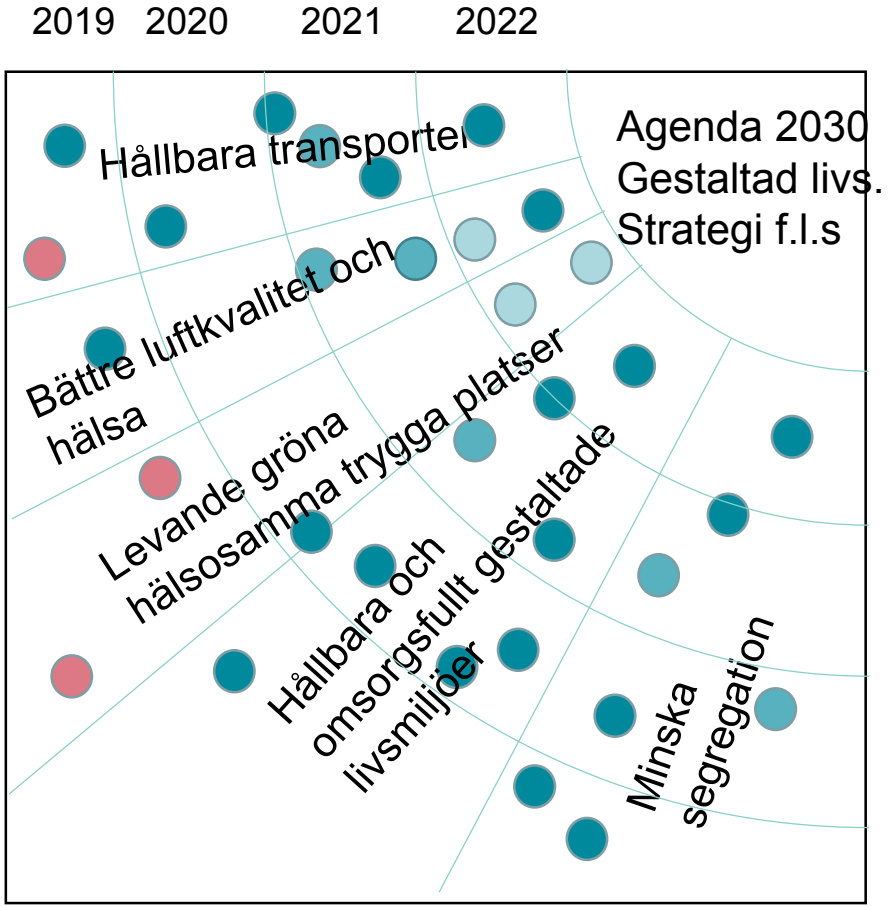

➔**Stärka städernas förutsättningar att utvecklas till levande, gröna, hälsosamma och trygga platser där människor möts och innovationer skapas.**

RÅDET FÖR
Hållbara
städer

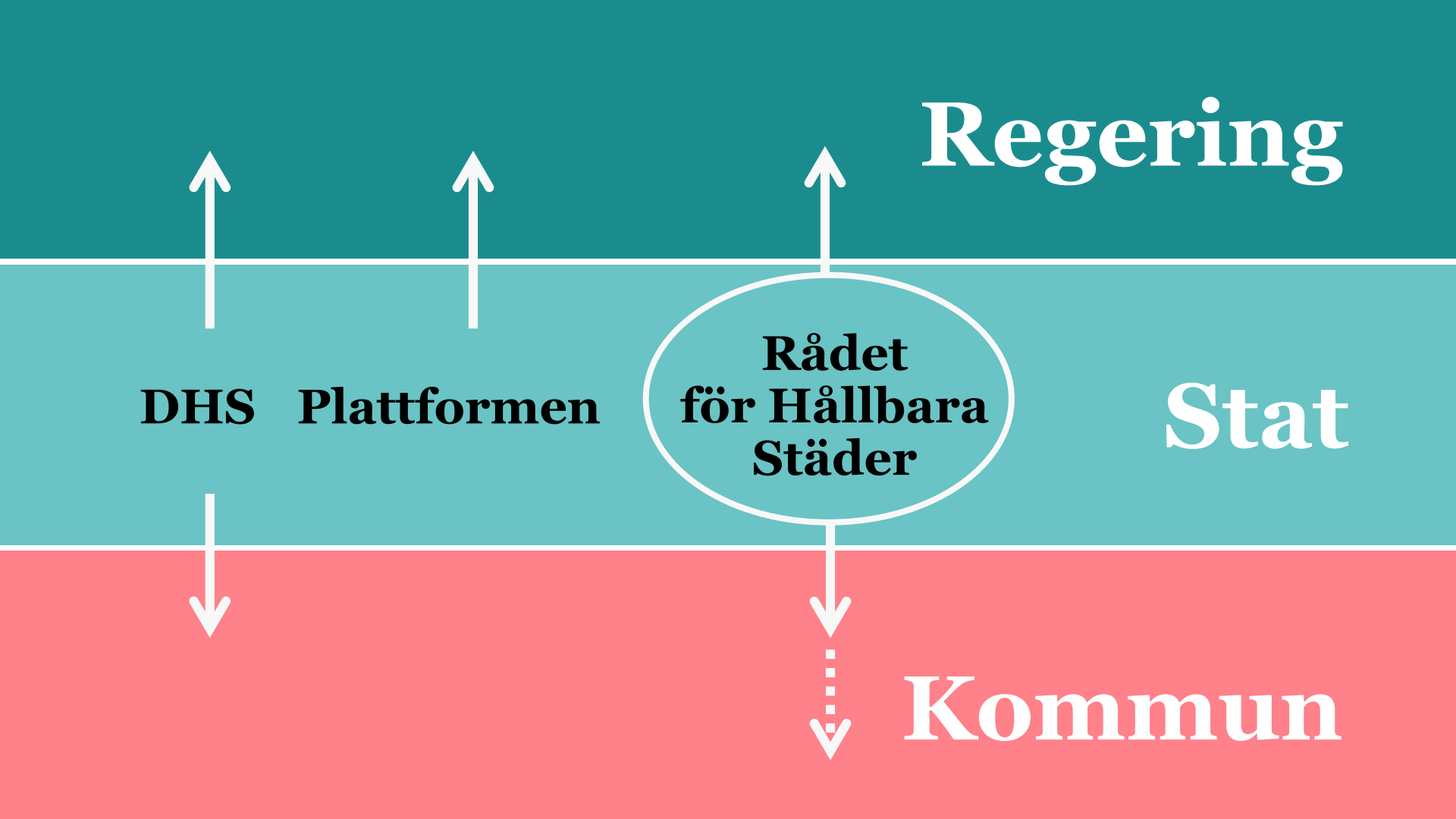
Regering
DHS
Plattformen
Rådet
för Hållbara
Städer
Stat
Kommun

NATUR
VÅRDS
VERKET

TRAFIKVERKET

Boverket

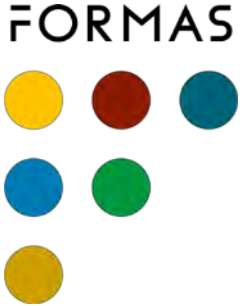
FORMAS

Energimyndigheten

Myndigheten för
delaktighet

ArkDes

Statens konstråd

Länsstyrelserna

tillväxt
verket

Sveriges
Kommuner
och Landsting

RÅDET FÖR
Hållbara
städer

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

Detalj Rågården Rättspsyk, White arkitekter
Foto Hans Wretling

ARKITEKTUR och GESTALTAD LIVSMILJÖ

ALLA SKALOR

FYSISK MILJÖ OCH PROCESS

HELA VÄGEN

- Planera
- Bygga
- Förvalta

Boverket

REGION SKÅNES

STRATEGI FÖR GESTALTAD LIVSMILJÖ

- ARKITEKTUR, FORM OCH DESIGN

REGION

SKÅNE

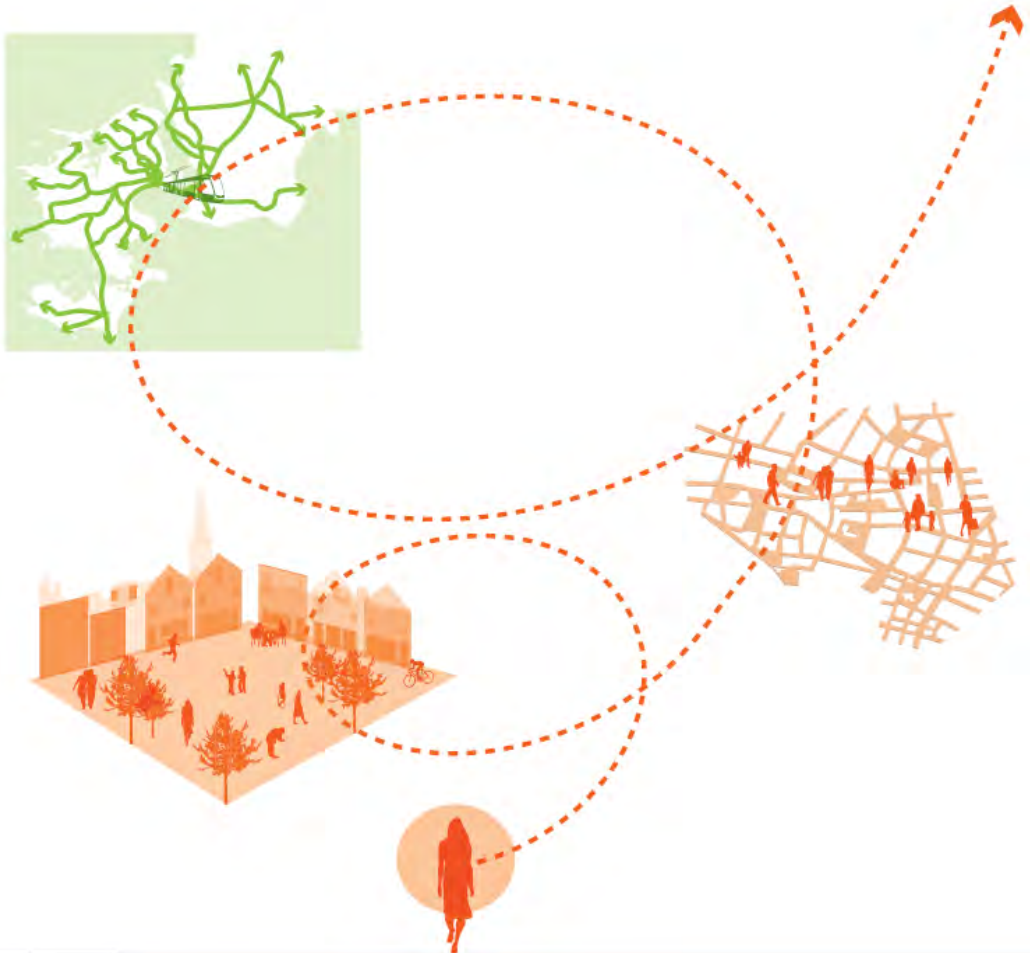

Bild Region Skåne/Strukturbild för Skåne. (Gehl)

Foto: Scandinav

STAD OCH LAND

Boverket

Mikael Svensson /Scandinav

STAD OCH LAND

Foto Hanna Lundkvist

STADSDEL

Foto: Malmö Stadsbyggnadskontor

Foto: Ulrika Akenlind

Boverket

Foto Mikael Ahlund

Foto stadsbyggnadskontoret stockholm

Boverket

PLATS

Bollnäs torg
Karavan landskapsarkitekter

FotoAlex Giacomini

Boverket

PLATS

Foto Rikard Sohlenius

BYGGNAD

Katscha Norrköping,
Kai Wartiainen Ingrid Reppen

Foto: Crelle

Boverket

INNE UTE

Alingsås kulturhus,
Bornstein Lyckefors

Foto: Åke E:son Lindman

Boverket

KONST

Charlotte Gyllenhammar, Mother, Malmö

Foto: Maria Nyman, Mother

Boverket

KONST

Konstnär: Lea Porshager
Landskapsarkitekter: Nivå, Producent
Statens konstråd, Foto Foto: Ricard Estay

KONST

Konstnär: Lea Porshager
Landskapsarkitekter: Nivå, Producent
Statens konstråd, Foto Foto: Ricard Estay

HELA VÄGEN

PLANERA - BYGGA – FÖRVALTA

Jubileumsparken, Göteborgs stad

Foto: Angelique Rooth

Boverket

HELA VÄGEN

PLANERA - BYGGA – FÖRVALTA

Jubileumsparken, Göteborgs stad

Atelier le Balto, Mareld

Boverket

FYSISK MILJÖ PROCESS

Foto:Henrik Rosenkvist

Vasaplan Umeå – Nivå, Beatrice Hansson, Producent och Statens konstråd, Foto: Göran Lindberg och Beatrice Hansson

UPPDRAG INOM ARKITEKTUROMRÅDET
– ATT SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR
Boverket

Boverkets uppdrag att förstärka arbetet med arkitektur och gestaltad livsmiljö

Strategiskt arbetssätt

- Samla och sprida kunskap inom området för att vägleda och motivera/inspirera/engagera
- Skapa delaktighet och förena aktörer
- Fånga upp behov om / lyfta förslag till förändringar av regler och andra styrmedel

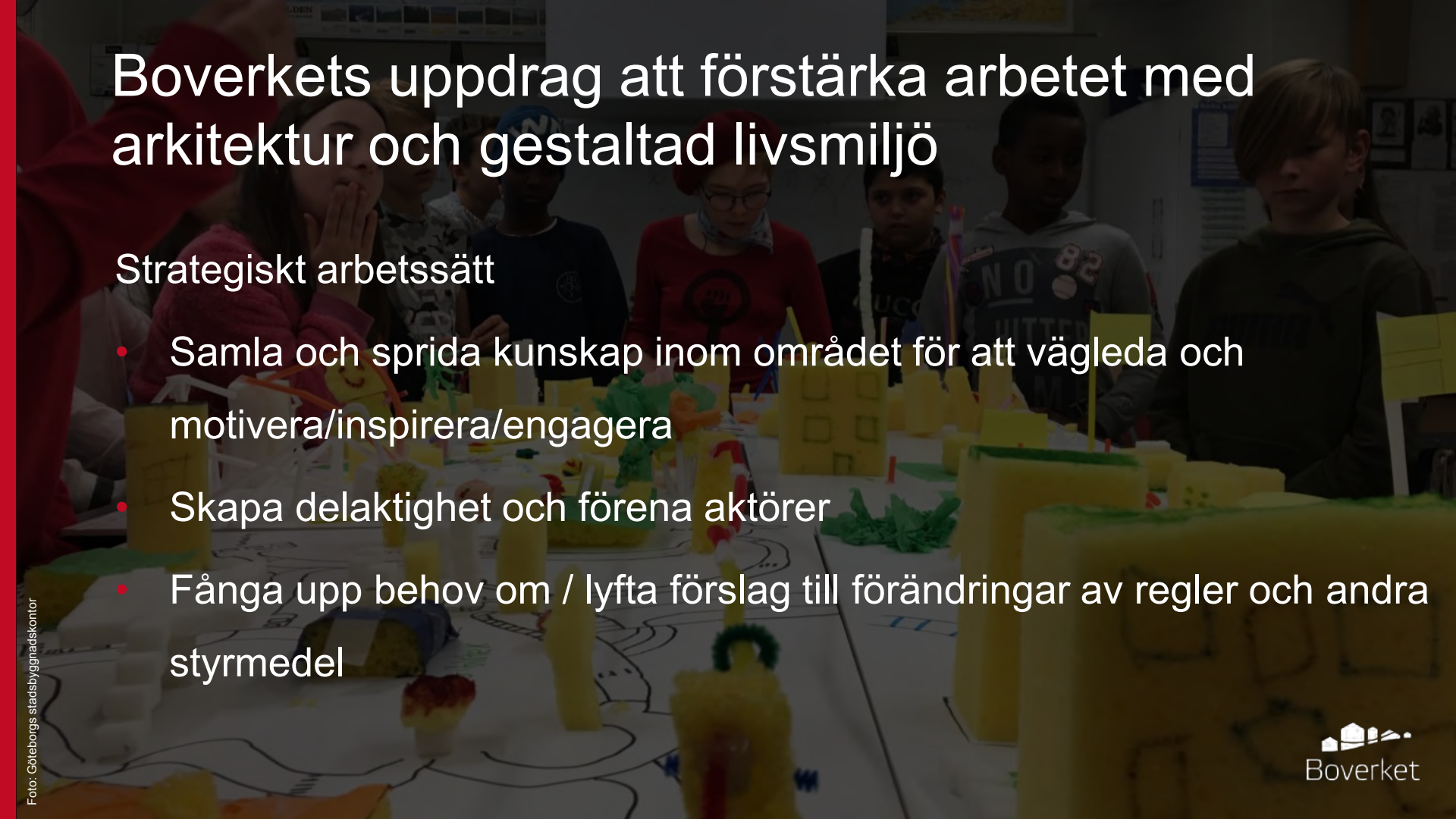

Foto: Göteborgs stadsbyggnadskontor

Boverket

Foto: Hans Wretling

DELAR

- VÅRD
- SKOLA
- UPPHANDLING

- KOMMUNER
- REGIONER
- LÄNSSTYRELSER
- STATLIGA MYNDIGHETER

- FÖLJA RÄTTSUTVECKLING
- FÖLJA UTVECKLING

Boverket

VÄGLEDA KOMMUNER OCH REGIONER I PLANERING, BYGGANDE OCH FÖRVALTNING

Planering och byggande

Regional utveckling

Översiktsplanering

Detaljplanering

Bygglovgivning

Byggande

Förebildlighet i byggande och förvaltning

Offentliga miljöer

Markägande

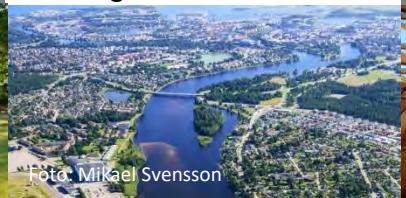

Kommunen som byggherre

Förvaltning

2010-tal (R=300m)
1970-tal (R=800m)
1950-tal (R=1500m)
1920-tal (R=9500m)

[BKA]
BARNKONSEKVENSANALYS
barn och unga i fokus 1.2

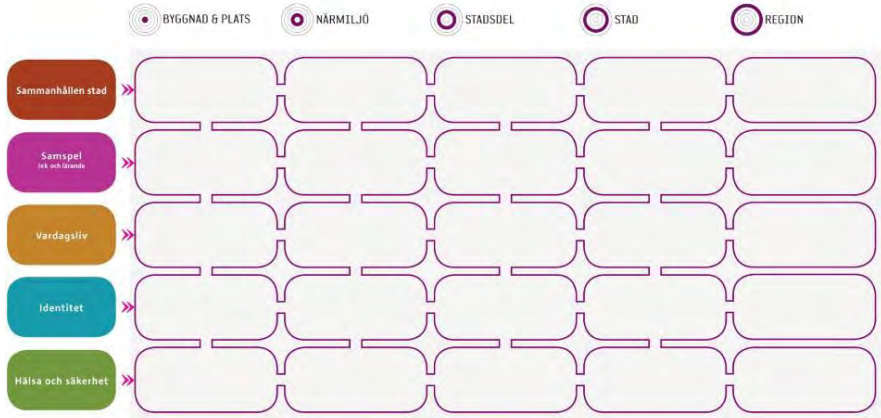
BYGGNAD & PLATS
NÄRMILJÖ
STADSDEL
STAD
REGION
Sammanhållen stad
Samspel
lek och lärande
Vardagsliv
Identitet
Hälsa och säkerhet

VI BÖRJAR INTE
MED ETT VITT ARK

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

OHOJ, Urbana villor, Hauschild-Siegel, Malmö, Norra Djurgårdsstaden, Stockholms Stad - Klimat

Boverket

Foto: Bojana Lukac,

Låt staden grönska! 5-6 dec

Konferens om att planera, bygg och förvalta med ekosystemtjänster för goda livsmiljöer

Stockholm

Rådet för hållbara städer, Boverket, Naturvårdsverket, föreningen C/O City, ArkDes, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Tankesmedjan Movium, Utredningen Samordning för bostadsbyggande och Nordiska samarbetsgruppen för hållbara städer.

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Sustain VR & Architecture, Parhus helt i trä, Uppsala

Foto: Mikael Ahrbom

Krav på klimatdeklaration av byggnader på väg, 1 januari 2022

Byggskedet

Följande byggnadsdelar ska ingå:

- bärande konstruktionsdelar, klimatskärm och innerväggar

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Bostadshuset Inspiration Rosendal, Christensen &Co Arkitekter

Boverket

Foto: Rosendals Fastigheter/ Daniel Pettersson

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Reportage

Så kan återbruk bli en affärsidé

I framtiden är varje byggnad att betrakta som en materialbank. Åtminstone om vi ska börja översätta begrepp som resurseffektivitet i arkitektur. Men vägen till en cirkulär byggbransch är lång och snårig, konstaterar Annica Kvint.

Ørestads sämsta tomt hyser en av Danmarks mest intressanta byggnader. Visserligen är radhuslängan Upcycle Studios inklämd på diagonalen på en rekordsmal tomt mellan två asfalterade gator. Men de 20 radhusen i längan utgör samtidigt ett av världens första storskaliga bostadsprojekt som till stor del är byggt av återbrukat material.

Upcycle Studios är inte bara energisnåla, välisolerade och utrustade med solceller på taket. Arkitekterna på Lendager Group hävdar dessutom att de sparat 75 procent i koldioxidavtryck just på grund av att de använt återbrukat material.

– Vi måste ta konsekvenserna av den tid vi lever i och börja använda andra metaforer när vi talar om arkitektur, menar grundaren Anders Lendager, som i stället för att prata rumsliga kvaliteter brukar sälja in kontorets projekt med att visa hur arkitekturen kan minska koldioxidutsläpp.

En dag i maj träffas vi utanför de tre våningar höga radhusen med närmast brutalistisk karaktär. Både utom- och ingenbux har betongen i många fall lämnats [illegible] Köpenhamns tunnelbana. Gjutningen skedde på plats, enligt en metod som utvecklats i samarbete med ett företag som är specialiserat på behandling av jord-, bygg- och anläggningavfall.

Betong och glas kräver värme vid framställningen och tillhör därför de mest koldioxidkrävande byggmaterialen. Det var också därför de var i fokus i det här projektet. Anders Lendager berättar om fönsterglasen i Upcycle Studios, som till 75 procent är hämtade från gamla industri- och bostadsbyggnader på Nordjylland. Eftersom glasen var av varierande storlek utvecklade man på Lendager ett speciellt datorprogram för att pussla ihop dem i nya ramar.

– I vår iver att vara energisnåla byter vi ofta ut fönster alldeles för tidigt, menar Anders Lendager, men fördelen med det är naturligtvis att det finns massor av fönster att återbruka.

VI GÅR IN i ett av husen. Också här dominerar återbrukade material. Samtliga golv och vissa innerväggar är tillverkade av träavfall från ett kvalitetsgolvföretag. Genom enkla åtgärder, som att använda lite kortare golvplanker än normalt och att [illegible] ad-
[illegible] är intern[illegible]
[illegible]

De 20 radhusen är hypereffektivt planerade. De är djupa, och därmed lite mörka, men i gengäld utrustade

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Plusenergihus Norra Djurgårdsstaden

DinellJohansson arkitekter

Foto: DinellJohansson

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Gerlesborg byggemenskao

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Sofielunds kollektivhus

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Fojab arkitekter, byggaktör Midroc, Stockholms Stad

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Segepark plan, Malmö Stad

Vinnande förslag från Kjellander & Sjöberg,
Atkins, Bogl, Platspilot och Sted

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Malmö Stads satsning på Temalekplatser över hela staden - integration

Foto: Malmö Stad

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Landamäreskolan Göteborgs Stad

Wahlström & Steijner Arkitekter AB

Foto: Åke E:son Lindman

Boverket

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Östra Psykiatri, White arkitekter

Foto: Hans Wretling

Boverket

Forskning för ett integrerat och hållbart samhällsbyggande

Strategisk agenda för det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

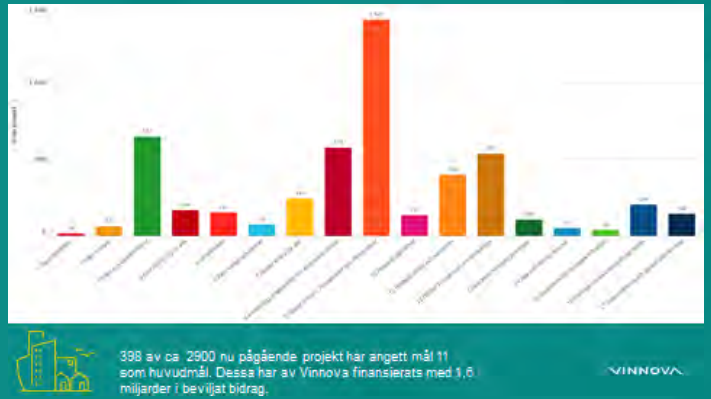

Vinnovas arbete med hållbara städer

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Vision Älvstaden, Frihamnen, Göteborgs Stad

Boverket

Foto: Jubileumsparken Göteborgs Stad

Sammanfattning

För att försäkra oss om att det som byggs i vår stad håller tillräckligt hög arkitektonisk nivå har ett antal strategier utarbetats. Dessa ska efterföljas vid all form av byggnation som påverkar stadsbilden eller stadsrummet.

1. Arkitekturen ska berika
När Norrköping växer ska vi alltid ha ett helhetsperspektiv. Arkitekturen ska ta sin utgångspunkt i stadens sammanhang och tillföra positiva värden som berikar platsen.

2. Arkitekturen ska respektera sin omgivning
Arkitekturen i Norrköping ska gestaltas i relation till sin omgivning och respektera var tids arkitektur, stadsdels- och områdeskaraktär. Ny bebyggelse ska utformas med hänsyn till arkitektoniska kvaliteér hos omgivande bebyggelse.

3. Arkitekturen ska stärka kulturarvet
När vi utvecklar Norrköping ska vi förvalta såväl det befintliga som det framtida kulturarvet på ett klokt, men samtidigt innovativt sätt. Det ska vara tydligt avläsbart vad som är gammalt och vad som är nytt. Detta gäller såväl vid nybyggnation som vid tillbyggnad/ombyggnad av befintliga hus.

4. Arkitekturen ska ha ett formspråk med hög kvalitet
Nya byggnader och platser ska vara goda representanter för vår tids arkitektur. Hög arkitektonisk kvalitet med omsorg om detaljerna ska eftersträvas, oavsett läge i staden.

5. Arkitekturen ska främja social integrering och interaktion
Norrköping ska vara en integrerad och blandad stad där människan är i fokus. Arkitekturen ska fånga stadens mångfald. Detta ska ske genom medveten planering av funktioner i bebyggelse och stråk så att naturliga mötesplatser skapas.

6. Arkitekturen ska främja stadslivet
När vi förtätar staden ska vi skapa gynnsamma förutsättningar för stadslivet. Med omsorgsfullt utformade, utåtriktade bottenvåningar och mötesplatser i stadsrummet blir miljön inbjudande, trivsam och trygg.

7. Arkitekturen ska åldras vackert och värdigt
I Norrköping ska vi bygga ekonomiskt, socialt, funktionellt och estetiskt hållbart samt miljö- och klimatmässigt bra. Ekonomiskt – inte snålt.

ARKITEKTUR SOM VERKTYG

Över 100 kommuner arbetar nu med arkitekturprogram

Komplexa utmaningar kräver Korskopplingar

BOSTADSBRIST
SEGREGATION
KLIMAT
FINANSMARKNAD
ENERGI
BIOLOGISK MÅNGFALD
HÄLSA
SKÖNHET
KONST
KULTURARV

Foto: Jubileumsparken Göteborgs Stad

Boverket

Foto: Jubileumsparken Göteborgs Stad

Boverket

Håll flera tankar i huvudet samtidigt!

HELHET: NATIONELLT – LOKALT
HELHET: STADSPLANERING – DETALJ
HELHET: ÄNDAMÅLSENLIGHET - ROBUSTHET - SINNLIGHET
HELHET: PLANERA - BYGGA - FÖRVALTA
HELHET: FYSISK MILJÖ - PROCESS
HELHET: MEDBORGARE-BESLUTSFATTARE -PRAKTIKTER- FORSKARE
HELHET: MÄNNISKA - MILJÖ
HELHET: KULTUR - NATUR
HELHET: STAD – LAND
HELHET: GAMMALT - NYTT

Foto: Jubileumsparken Göteborgs Stad

Boverket

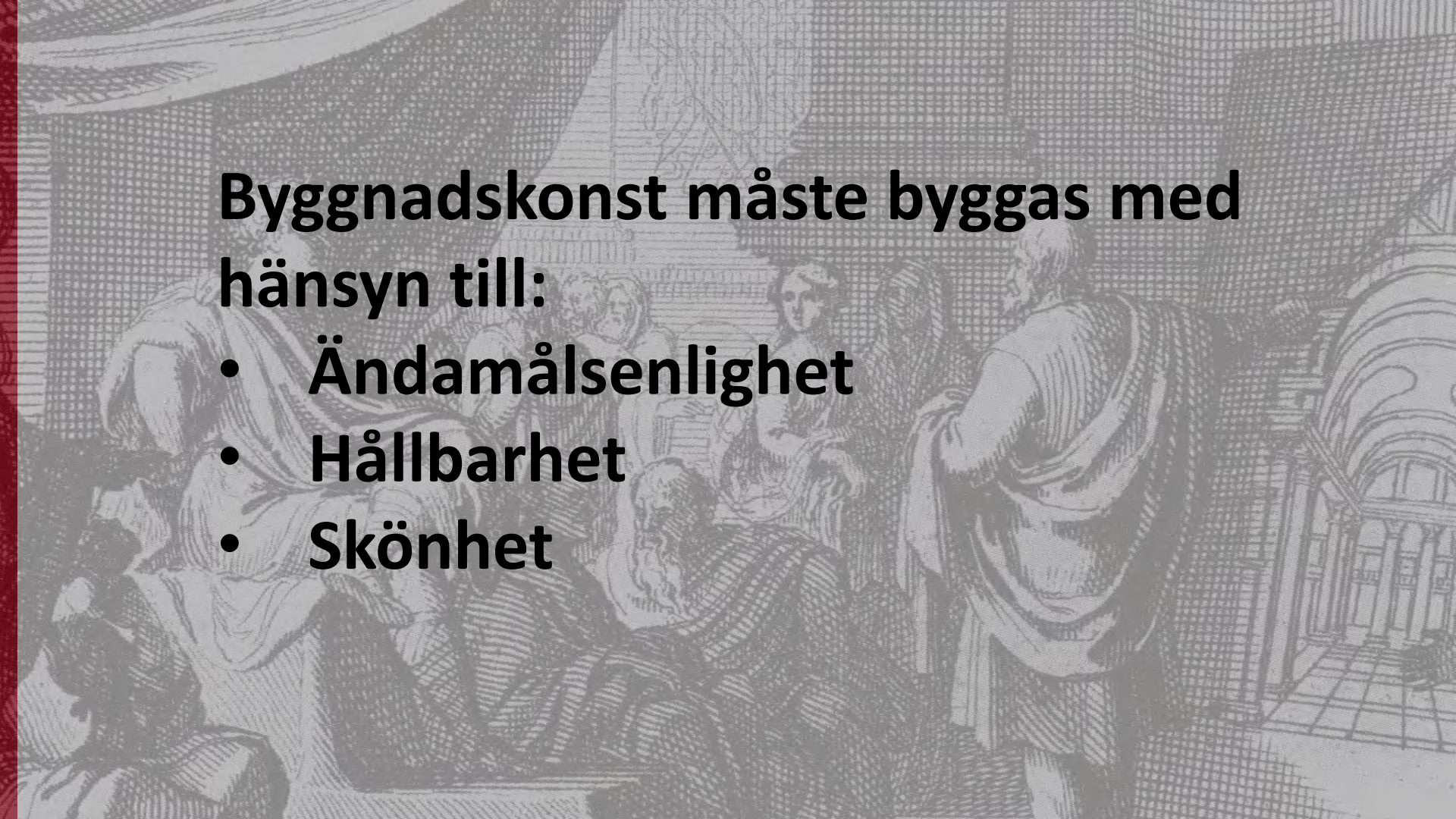

Byggnadskonst måste byggas med hänsyn till:

- **Ändamålsenlighet**
- **Hållbarhet**
- **Skönhet**

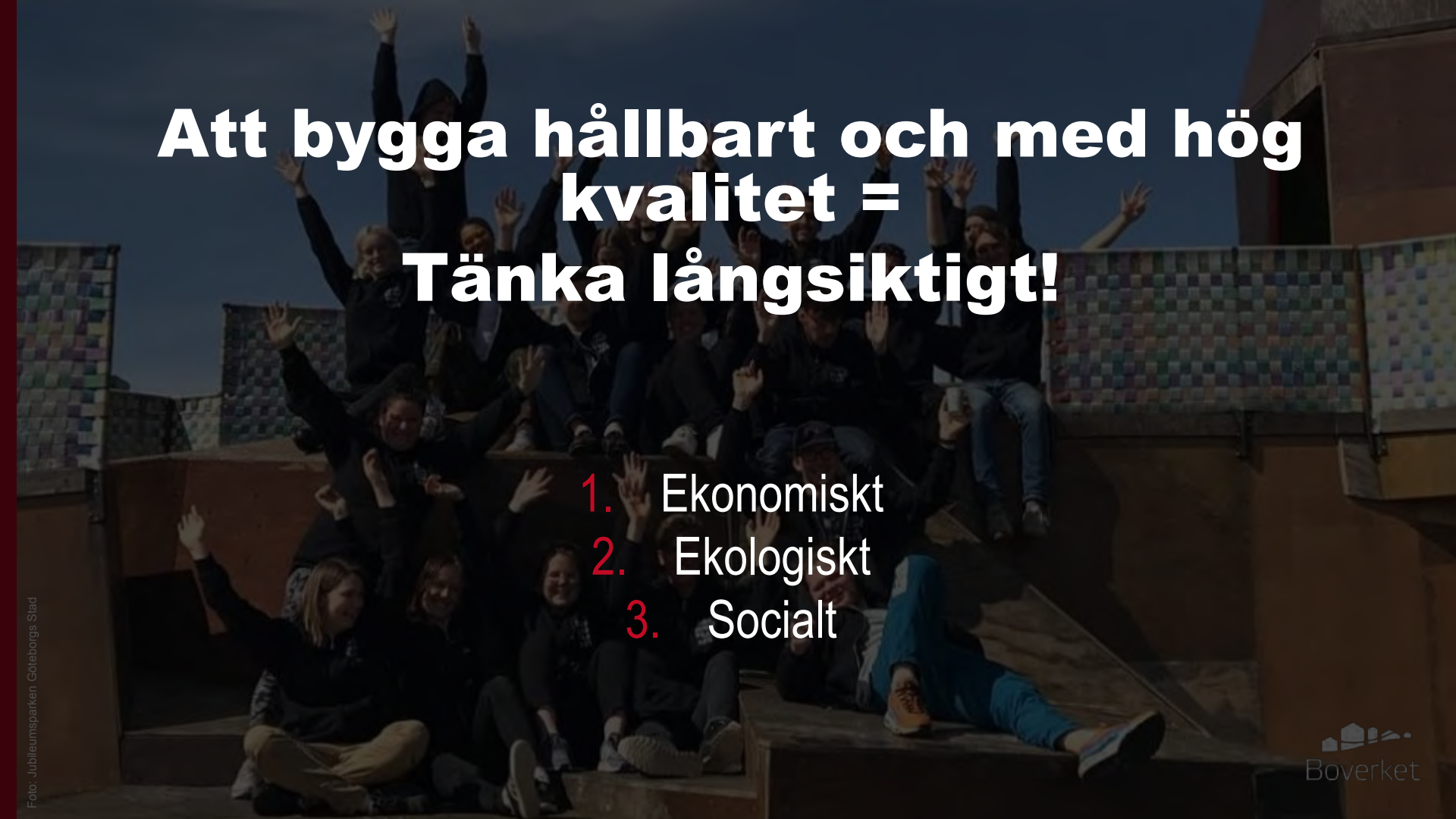

Att bygga hållbart och med hög kvalitet = Tänka långsiktigt!

1. Ekonomiskt
2. Ekologiskt
3. Socialt

Foto: Jubileumsparken Göteborgs Stad

Boverket

HÅLLBAR MED MÄNNISKAN I CENTRUM

”FÖR ATT EN PLATS ELLER EN BYGGNAD SKA VARA HÅLLBAR SÅ MÅSTE DEN OCKSÅ VARA OMORGSFULLT GESTALTAD”

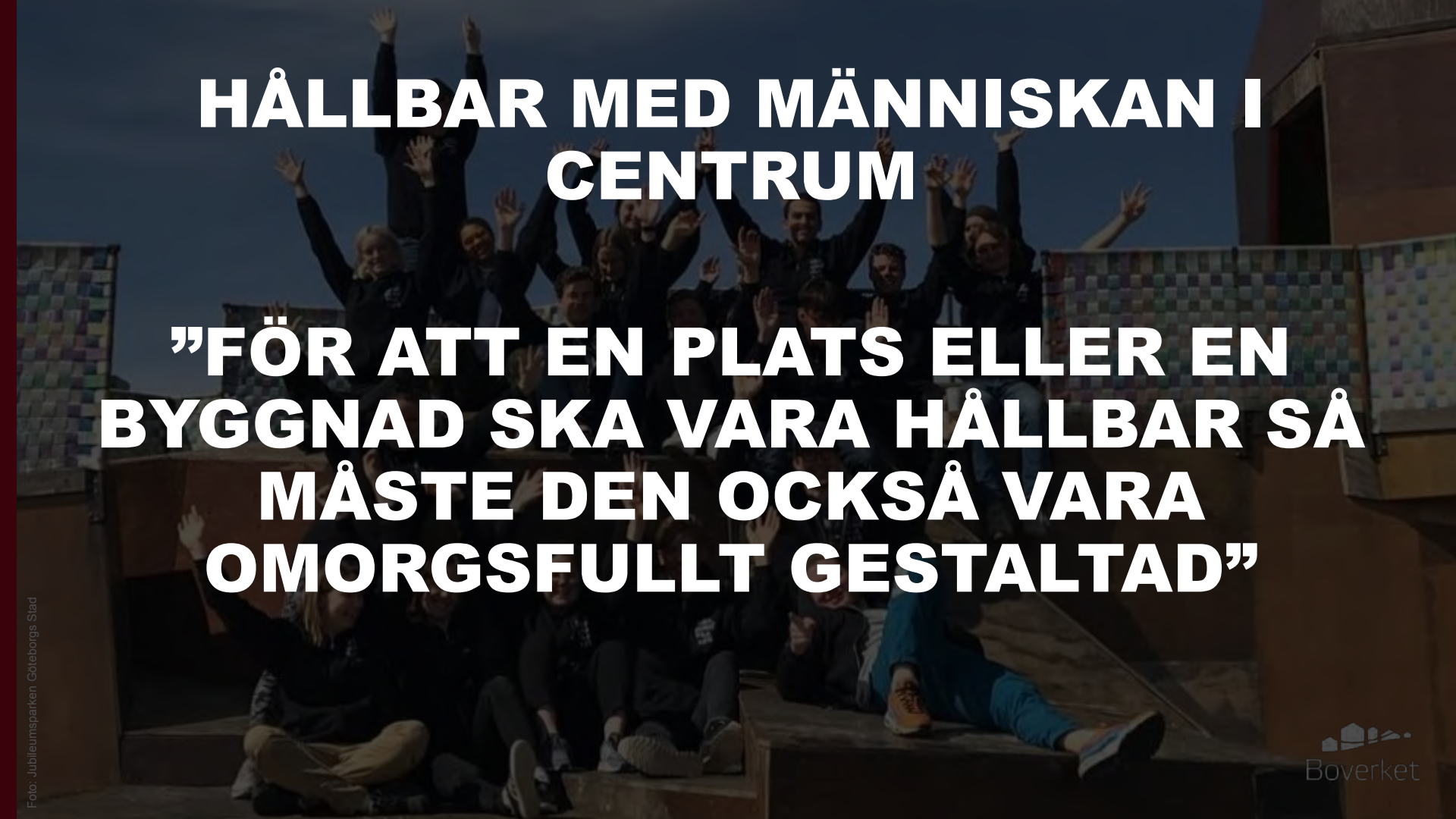

Foto: Jubileumsparken Göteborgs Stad

Boverket

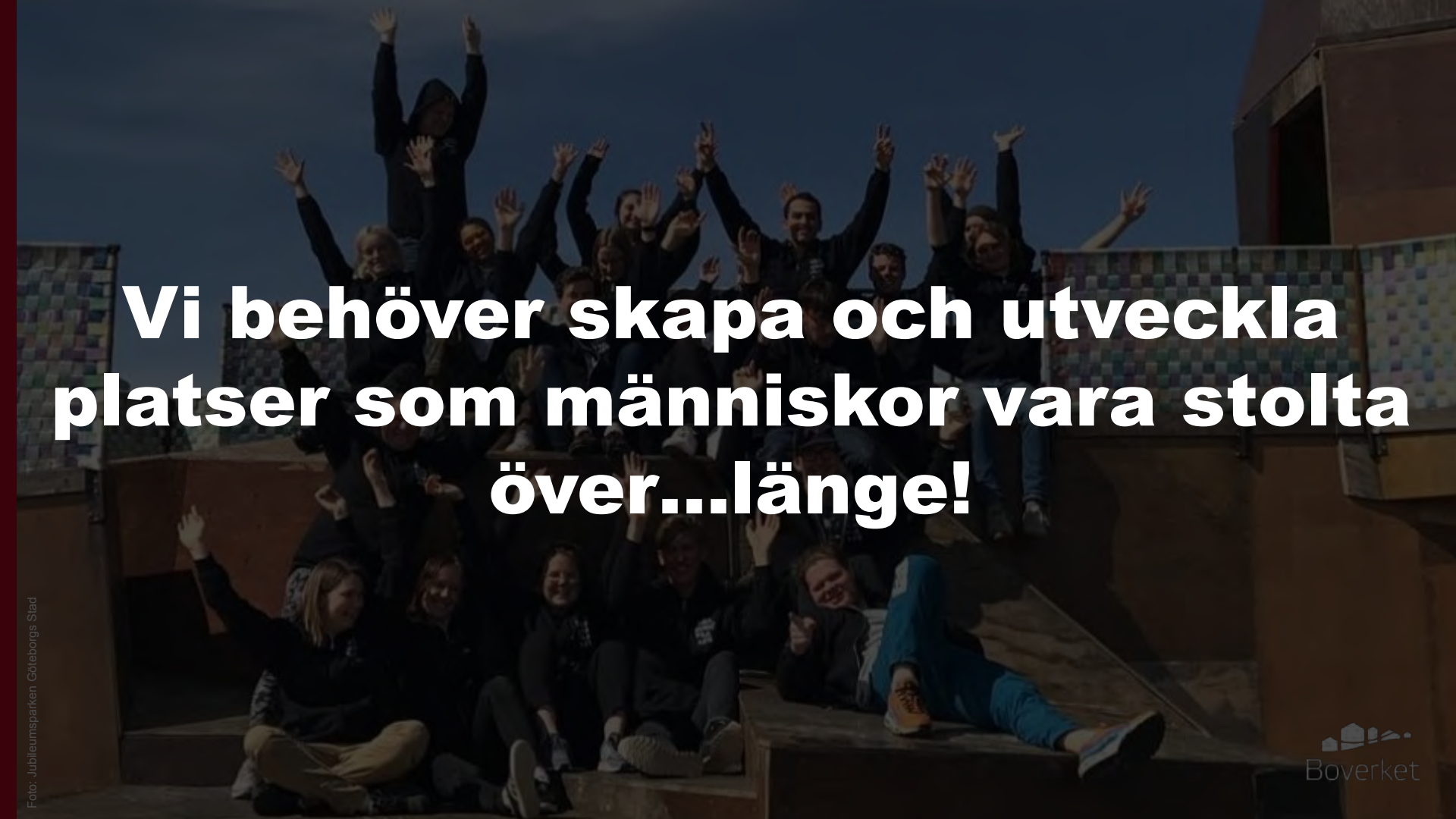
Vi behöver skapa och utveckla platser som människor vara stolta över...länge!
Foto: Jubileumsparken Göteborgs Stad
Boverket

Jakobsdalen
Kulturlandskap
Vad ska vi bygga som vi ska vara stolta över i framtiden
Vackert fint hållbart för framtiden
Flera upplåtelseformer
Offentligt och privat hjälps åt
Nu har vi chansen!
Nära hållbara transporter
Tekniska lösningar: Kretsloppshus, smartare ventilation, enklare
Testbädd
Byggdialog med högskolan
näringsliv akademi offentligt krokar arm politiker
Små pärlor ta tillvara dem
Alla livets skeden – för alla åldrar – framtidens modell livspusselboende

Leksand vikten av en tydlig vision som är politiskt förankrad

När vi vågar satsa som kommun så blir det ringar på vattnet. Våga satsa! Ex ombyggnad av torg!

Hedemora

Paviljong – en neutral yta att föra dialog på.

Nu finns den även ute i stadsdelarna för att nå fler

BYGG HÅLLBARA SAMHÄLLEN MED PLATS FÖR ALLA!

Stockholm, 21 november